

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur Mevr. M.R.J.M. Selten
Telefoon 5115721
E-mail: seltenmr@haarlem.nl
MO/SR Reg.nr. STZ/EC2008/6435
Bijlage A kopiëren
B & W-vergadering van 5 februari 2008

Onderwerp

Concept Visie recreatiegebieden Spaarnwoude en Haarlemmermeer

Bestuurlijke context

Enige tijd geleden heeft het bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude de concept Visie recreatiegebieden Spaarnwoude en Haarlemmermeer ter kennisname gezonden aan de Gemeenteraden en Colleges van de participerende gemeenten. De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 6 september aangegeven dat de visie ter hand zal worden gesteld aan het college, ter afdoening.

Het college schaaft zich achter de gepresenteerde visie, waarin een koers wordt aangegeven voor de toekomst. De ontwikkelingsrichting in de hierbij gepresenteerde visie geeft aan dat ingespeeld moet worden op de dynamiek van steden en mainports in de omgeving, wil het gebied duurzaam als waardevol natuur- en recreatiegebied in stand gehouden kunnen worden. Dit betekent dat er een relatief ambitieus programma nagestreefd zal worden, waarbij de nadruk van de nieuwe ontwikkelingen komt te liggen bij de gebieden die behoren tot de intensief gebruikte zones. Kansen voor intensivering liggen dan vooral op het vlak van toevoeging van 'all weather voorzieningen' en uitbreiding van verblijfsmogelijkheden. De stadsranden blijven gehandhaafd voor de laagdrempelige recreatievormen die horen bij het uitloopgebied van de stad, zoals het maken van het ommetje, het fietsen en het skeeleren. De oude veenweidegebieden zijn de dragers voor het in stand houden van het agrarische landschap.

Door de keuze voor de hierboven genoemde ontwikkelingsrichting wordt ook de financiële basis van het Recreatieschap versterkt.

Alhoewel de al eerder goedgekeurde natuurvisie als onderlegger moet worden gebruikt bij deze visie, zou een nadrukkelijker aandacht voor natuur- en landschapswaarden binnen de verschillende deelgebieden en consequenties van bepaalde ontwikkelingen voor die waarden, sterker naar voren kunnen worden gebracht in de nu gepresenteerde visie. Ook is het wenselijk dat het structuurplan van de gemeente Haarlem wordt betrokken bij de uitwerking van de deelgebieden.

In haar vergadering van 16 april 2008 zal het Bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude een besluit nemen over de concept Visie recreatiegebieden Spaarnwoude en Haarlemmermeer.

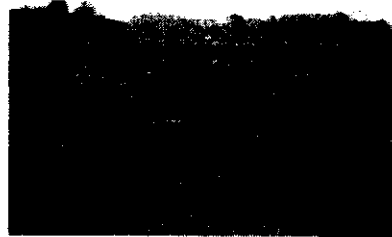
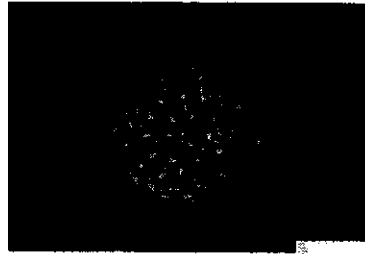
B&W-besluit:

1. Het college stemt in met de uitgangspunten zoals geformuleerd in de visie recreatiegebieden Spaarnwoude en Haarlemmermeer, waarbij wel meer aandacht voor natuur en landschap binnen de gepresenteerde visie gewenst is. Tevens is het wenselijk dat het structuurplan van de gemeente Haarlem wordt betrokken bij de uitwerking van de deelgebieden.
2. Het besluit heeft geen financiële consequenties
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit
4. Het college stuurt het besluit ter bespreking aan de commissie Beheer.

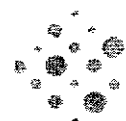

In de branding van de stad

Visie recreatiegebieden Spaarnwoude en Haarlemmermeer

Concept 20 juni 2007

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	4
2. Wat zijn de uitdagingen	6
3. Wat is de uitgangspositie	8
3.1. Sterktes en zwaktes van het huidige gebied	8
3.2. Trends in recreatie	11
3.3. Kansen voor ondernemers	12
3.4. Conclusie uitgangspositie	13
4. Waar willen we naar toe	15
4.1. Visie	15
4.2. Groene stadsrand	18
4.3. Open landschap	20
4.4. Regionale trekkers	21
4.5. Watergebonden recreatie	23
5. Hoe komen we daar	24
5.1. Programma	24
5.2. Proces	25
5.3. Financieel kader	26
5.4. Voorgestelde keuzes	30
5.5. Vaststelling van de visie en communicatie	31

In de ontwikkelingsvisie wordt eerst ingegaan op de uitdagingen die op Spaarnwoude afkomen (H2). Vervolgens wordt de uitgangspositie beschreven: welke mogelijkheden heeft Spaarnwoude om op ontwikkelingen in te spelen (H3). Vervolgens wordt de ambitie van Spaarnwoude aangegeven (H4) en de wijze waarop deze bereikt kan worden (H5).

2. Wat zijn de uitdagingen

Sinds de jaren zeventig is er in Noord-Holland in de noordvleugel van de Randstad een uitgebreide groenstructuur aangelegd. Spaarnwoude is één van de grootste en oudste onderdelen hiervan. Doel is steeds geweest het bieden van openbaar toegankelijke, laagdrempelige mogelijkheden voor openluchtrecreatie voor de inwoners van de regio. In de loop van jaren heeft Spaarnwoude zich ontwikkeld tot een waardevol en gevarieerd natuur- en recreatiegebied.

Doelstellingen gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude

- a) het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b) het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c) het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Het publiek belang reikt daarbij verder dan alleen de recreatiesector. De gebieden dragen bijvoorbeeld ook bij aan economische belangen, waarbij gedacht kan worden aan het vestigingsklimaat voor bedrijven, de waarde van woningen en werkgelegenheid in recreatie en toerisme.

Op dit moment komt er het nodige op Spaarnwoude af. Met ontwikkelingen in beleid op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau veranderen de kaders waar binnen Spaarnwoude haar doelstellingen moet zien te bereiken.

Ontwikkelingen landelijk

Spaarnwoude is aangelegd in het kader van het Rijksbufferzonebeleid. Het recreatiegebied dient als buffer om te voorkomen dat stedelijke gebieden aan elkaar groeien. Spaarnwoude heeft hiermee een sterke planologische bescherming en heeft de druk van verstedelijking kunnen weerstaan. In de Nota Ruimte is de status van de rijksbufferzones opnieuw bevestigd. Wel is er een belangrijke accentverschuiving. Van groene gebieden rond de stad wordt nog sterker dan voorheen een rol verwacht in het bieden van recreatiemogelijkheden aan de stedelijke bevolking. Dus minder een buffer die zich sterk maakt tegen de druk vanuit de stad, maar juist een versterking van de relatie stad-recreatiegebied.

Beleid rijksbufferzones in Nota Ruimte

"Het moeten grootschalige, groene gebieden voor allerlei vormen van dagrecreatie worden. Hiervoor gaan provincies de plannen opstellen. Daarbij moeten de rijksbufferzones wel gevrijwaard blijven van verdere verstedelijking. Dat betekent voor gemeenten in deze gebieden dat woningbouw en andere vormen van verstedelijking buiten het bestaand bebouwd gebied in principe niet mogelijk zijn. Tenzij dit aantoonbaar bijdraagt aan de recreatieve mogelijkheden van het gebied" (Nota Ruimte. Ruimte voor ontwikkeling. Katern over nieuw ruimtelijk beleid in 2006 -VROM).

Een andere relevante landelijke ontwikkeling die van belang is voor Spaarnwoude is dat de rol van landbouw als groene drager van het landschap in betekenis afneemt. Dit geldt zeker rond de steden waar de agrarische bedrijfsvoering onder druk staat. Recreatie, al dan niet als onderdeel van een verbrede landbouw, zal als drager van het landschap aan betekenis toenemen.

Ook is in het beleid een tendens te zien dat groen en recreatie (weer) sterker verbonden raakt met andere beleidsterreinen, met name gezondheid, sport en welzijn. Groene gebieden als ruimte om te ademen en te bewegen.

Ontwikkelingen provinciaal

In de Nota Ruimte is ingezet op een verdere decentralisatie rond groen- en recreatiebeleid. Nog meer dan in het verleden is het aan de provincie en gemeenten om te bepalen hoe groen- en recreatiegebieden ingericht en beheerd moeten worden om aan de vraag naar recreatie te voldoen. De provincie heeft met name ingezet op vernieuwing en een betere benutting van wat er al is (beter bekend, beter gebruikt). Met een groei van het aantal bezoekers verbetert ook het maatschappelijk rendement van investeringen in en beheer van het recreatiegebied. Aandachtspunt is het met de betrokken gemeenten goed regelen van de financiële basis voor beheer en instandhouding van de gebieden. De provincie heeft in dit verband de recreatieschappen financieel ondersteund voor het wegwerken van achterstallig onderhoud. Spaarnwoude heeft hiervoor ca. € 1.000.000 aan subsidie ontvangen. Verder heeft de provincie inkomstenverwerving in de recreatieschappen nadrukkelijker op de agenda gezet. Dit betekent ook dat er een nieuwe balans moet worden gevonden tussen het openbare, laagdrempelige karakter van de recreatiegebieden en de ruimte die daarnaast wordt geboden voor commerciële activiteiten. Naast het sneller in kunnen spelen op de veranderende recreatieve vraag biedt vergroten van ruimte voor recreatieondernemers de mogelijkheid extra inkomsten te genereren.

Een belangrijke ontwikkeling is de bundeling van bestaande subsidiestromen in één provinciaal programma Investeringsbudget Landelijk Gebied. Dit biedt kansen voor de provincie en haar regionale partners om onder meer de vernieuwing van de recreatiegebieden beter en slagvaardiger te ondersteunen.

Ontwikkelingen op gemeenteniveau

Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren te maken gehad met een teruglopende financiële situatie. Dit zet druk op de financiering van het beheer van de recreatiegebieden. Er moet een nieuwe balans gevonden worden tussen het maatschappelijk rendement van de gebieden en de kosten/baten. Recentelijk is hierin echter ook een tegengestelde beweging te bespeuren: een herwaardering van het belang van groen in de woonomgeving. Op de noordvleugelconferentie van december 2006 is op dit punt een nieuw perspectief geschetst. Groene recreatiegebieden zijn niet zozeer kostenposten, maar essentieel voor het woon- en vestigingsklimaat in de noordvleugel en daarmee voor de economische ontwikkeling.

Uitdagingen

Rode draad in de diverse ontwikkelingen is de noodzaak een sterkere relatie tussen recreatiegebied en stad te ontwikkelen en actief in te spelen op de dynamiek van het stedelijk gebied. Om de druk van de verstedelijking te weerstaan moest het recreatiegebied zich altijd hard maken naar buiten toe en was daarmee vooral naar binnen gekeerd. Dat kon ook vanwege de sterke bescherming als rijksbufferzone. In de toekomst gaat het meer om een sterkere verweving van het recreatiegebied met het stedelijk complex: zo belangrijk voor de steden dat het voortbestaan is gegarandeerd. Dus een meer ontwikkelings- en naar buiten toe gerichte benadering, met behoud van de kernkwaliteit: grootschalige groene gebieden om in te kunnen recreëren. De recreatiegebieden bevinden zich hierbij in het midden van het spectrum tussen zeer intensieve stadsparken en bijzondere natuurgebieden. Ze bufferen kwetsbare natuurgebieden en landschappen tegen een hoge recreatiedruk.

3. Wat is de uitgangspositie

Volgende vraag is met welke sterke punten Spaarnwoude de ontwikkelingen tegemoet kan treden. Met welke zwakkere punten moet rekening worden gehouden en welke kansen doen zich voor. Dit is samengevat in onderstaande sterkte-zwakke analyse (par. 3.1.). Een sterkere relatie met de stad betekent dat, nog meer dan voorheen, de bezoekers van de gebieden centraal komen te staan (par. 3.2.). Hun wensen moeten de ontwikkelingen richting geven. Hierbij doen zich ook kansen voor waar ondernemers op in kunnen spelen (par. 3.3.)

3.1. Sterktes en zwaktes van het huidige gebied

Spaarnwoude ligt als grootschalig groen recreatiegebied tussen drie stadsranden en twee mainports (Schiphol en Amsterdamse Haven), "in de branding van de stad". Niet alleen het recreatiegebied heeft zich in de loop der tijd ontwikkeld, maar ook de omgeving. Dit zijn autonome ontwikkelingen waar het recreatieschap kwetsbaar voor is.

Ruimtelijke omgeving

Schiphol is vanaf de jaren 70 enorm gegroeid en ook de bedrijvigheid rondom de luchthaven heeft zich sterk uitgebreid. Ook in de toekomst zullen de luchthaven en de daardoor aangetrokken bedrijvigheid groeien. Schiphol heeft recent de intentie uitgesproken een nieuwe baan aan te willen leggen. Bovendien heeft het Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) ervoor gezorgd dat in de omgeving van de luchthaven strenge eisen gelden met betrekking tot het gebruik en de bestemming van gronden in de omgeving, waaronder een groot deel van het recreatiegebied. De geluidsbelasting legt beperkingen op aan de recreatieve ontwikkeling van Spaarnwoude en Haarlemmermeer.

Het westelijk deel van de Haven Amsterdam is in 1980 uitgebreid met de Afrikahaven, een verdere uitbreiding van de haven – op de locatie van het Noorderbos – is gepland. De haven is in dit opzicht een bedreiging. Hoogwaardige bedrijvigheid rond de haven en rond Schiphol en de strategische ligging van Spaarnwoude tussen deze knooppunten van infrastructuur biedt ook kansen voor recreatieve en / of toeristische ontwikkeling van het gebied.

De nabijheid van enkele grote steden zorgt voor een grote "afzetmarkt" van het product recreatie, maar kan ruimtelijk ook voor een druk op het gebied zorgen. In de jaren '80 is bijvoorbeeld Velsbroek aangelegd in de Rijksbufferzone waarin Spaarnwoude ligt. In de toekomst zal vooral in de Haarlemmermeer meer verstedelijking plaatsvinden. In de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer Bollenstreek is een plan ontworpen om in de Haarlemmermeer in totaal 10.000 woningen buiten het bestaand stedelijk gebied te realiseren. Ook zullen er nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld worden. Maar bij deze grootschalige transformatie wordt ook ruimte gereserveerd om nieuwe groengebieden te realiseren om in te recreëren.

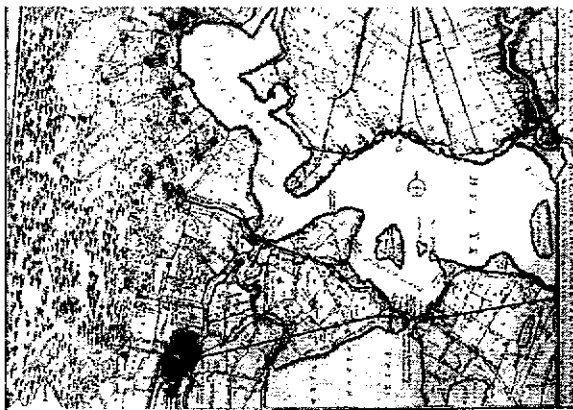
Het gebied Spaarnwoude

De druk op het gebied is hoog. Dit wordt bevestigd door de bovenstaande schets van de ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving. Desondanks heeft de status als rijksbufferzone grootschalige verstedelijking buiten de deur gehouden. Dit sterke punt heeft echter ook een keerzijde: identiteit, bereikbaarheid en samenhang zijn minder sterk ontwikkeld. Het karakter van het gebied is defensief, naar binnen gericht, zich hard makend tegen de druk vanuit de omgeving. Vanuit beleid op rijks-, provinciaal en gemeenteniveau klinkt nu echter vooral de roep om de relatie tussen stad en recreatiegebied te versterken. Voor de toekomst is er dus meer nodig. Spaarnwoude moet nadrukkelijker inspelen op de dynamiek van de stad en de mainports.

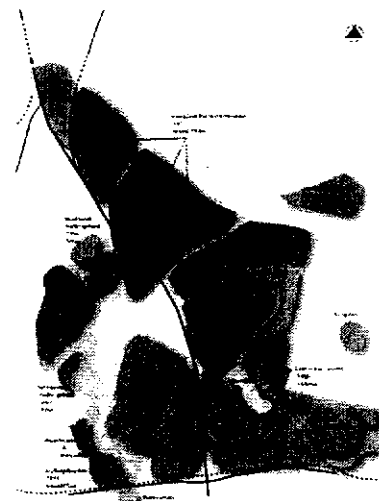
<p>Sterk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bufferfunctie van het gebied • Groot maatschappelijk belang • Gevarieerd aanbod recreatieve voorzieningen • Schaal van het gebied • Groot potentieel recreanten in de regio • Evenementen en voorziening met landelijke bekendheid • Gunstig model voor landbouw, drager van het "open landschap" 	<p>Zwak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • imago • Geen gemeenschappelijke identiteit • Beperkte samenhang tussen deelgebieden • Beperkte samenhang met andere groengebieden • Bereikbaarheid per openbaar vervoer • Beperkt aantal kwalitatieve voorzieningen in de stadsranden • Gebruik van het gebied is seizoensafhankelijk • Financiële situatie – op termijn • Toeristische markt wordt niet of nauwelijks aangeboord, terwijl het gebied in een toeristische regio ligt (Amsterdam, Schiphol)
<p>Kans:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van het gebied voor de stad en de mainports • Gebieden in Haarlemmermeer staan aan het begin van hun ontwikkeling • Het scheppen van een identiteit voor het gehele gebied o.b.v. landschappelijke waarden • Promotie van het gebied • Verbeteren van de veiligheid in het gebied • Ontwikkelen van hoogwaardige voorzieningen die aansluiten bij (nieuwe) recreatieve wensen 	<p>Bedreiging:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van steden en de mainports • De economische basis van de landbouw in het gebied staat onder druk en daarmee de rol van de landbouw als drager van het landschap • Inboeten aan laagdrempelig, openbaar karakter bij nieuwe grootschalige recreatieve voorzieningen

Spaarnwoude heeft een aantal sterke punten om dit te kunnen doen. Belangrijkste troefkaart voor Spaarnwoude is de historische structuur van het gebied. Spaarnwoude bestaat uit 'compartimenten' met ieder een eigen dynamiek. De compartimenten zijn met elkaar en de omgeving verbonden door historische lijnen, met de Stelling van Amsterdam als meest in het oog springende verbinding.

Het oude land met zijn veenweidegebied (Dijkland en omgeving) heeft een lage dynamiek. Dit compartiment is historisch, open en vol details en geeft Spaarnwoude continuïteit. De voormalige meerbodems van de IJpolders en de Haarlemmermeer vormen hiermee een sterk contrast. Deze zijn getransformeerd tot grootschalige bosrijke gebieden en kunnen ook verdere ontwikkelingen aan. Hier kan de dynamiek van de omgeving een weg vinden in ontwikkeling van groene functies. Een recreatiegebied van en voor de stad, verbonden via historische lijnen.

Spaarnwoude in 1720

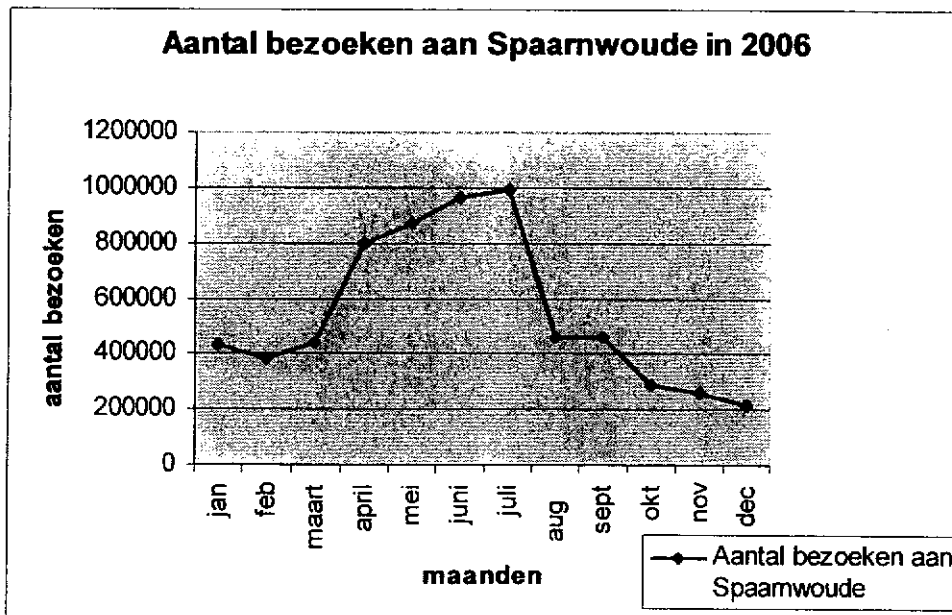
Compartimentenstructuur

Figuur 1. Spaarnwoude in 1720 en de compartimentenstructuur van het recreatiegebied

3.2. Trends in recreatie

De recreant moet centraal staan in een recreatiegebied. Het huidig gebruik vertelt veel over de vraag naar recreatiemogelijkheden. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om naar in de toekomst te verwachten ontwikkelingen te kijken.

Spaarnwoude kent jaarlijks ca. 4,0 miljoen bezoeken. Het patroon van het bezoeken laat een relatief constante basis stroom van bezoekers zien. Dit betreft bezoekers van jaarrond leisure voorzieningen als SnowPlanet en de golfbaan, maar ook mensen die regelmatig een ommetje maken in de recreatiegebieden aan de stadsrand. Daarnaast is er een duidelijke seizoenspiek. Op mooie dagen zit Spaarnwoude vol. Het gebied is aangelegd op een opvangcapaciteit van ca. 25 personen per ha per dag. Dit aantal wordt regelmatig gehaald of overschreden. Het gebied voldoet dus (kwantitatief) in ruime mate aan waar het voor is aangelegd. Keerzijde is dat de ruimte voor verdere groei van het aantal bezoekers in het recreatie seizoen beperkt is. Kansen voor intensivering van het gebruik van het gebied liggen met name in verlenging van het seizoen, bijvoorbeeld door een toevoeging van all-weather voorzieningen en uitbreiding van verblijfsmogelijkheden.

Figuur 2. Aantal bezoeken aan Spaarnwoude in 2006

Uit recreatie- en marketingonderzoek komt een veelheid aan trends in recreatie naar voren. Voor Spaarnwoude zijn met name de volgende ontwikkelingen van belang:

1. De vraag naar **recreatie dicht bij huis** blijft onverminderd groot. Mensen willen in hun directe woonomgeving even een ommetje kunnen maken, kunnen fietsen en skeeleren. Het gaat om brede vormen van recreatie en om brede, diverse doelgroepen.
2. Er is vraag naar **rust en ruimte**, tegenwicht voor de drukke en volle stad.
3. Tegelijkertijd is er ook een vraag naar recreatievormen met een **beleving en leisure** karakter. Het gaat om voorzieningen die inspelen op het drukke leven van de hedendaagse stedeling, met name jongeren, alleenstaanden en werkende echtparen. Gebrek aan vrije tijd en intens willen genieten van de vrije tijd die er is, is kenmerkend voor deze doelgroep.

3.3. Kansen voor ondernemers

In Spaarnwoude-Haarlemmermeer is een groot aantal ondernemers actief, variërend van ventlocatiehouders en boeren tot SnowPlanet en organisatoren van grote evenementen. Spaarnwoude-Haarlemmermeer heeft een gevestigde naam op het gebied van evenementen en heeft hiervoor goede voorzieningen beschikbaar. Activiteiten concentreren zich in de intensieve, goed bereikbare gebieden: Oosterbroek-Buitenhuizen en Houtrak. In de Haarlemmermeer is dit met name het geval in de Groene Weelde/Floriadeterrein, met activiteiten van organisatoren van evenementen en een buitensportbedrijf. De activiteiten van de ondernemers leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale werkgelegenheid en economie. Om dit te illustreren: de gemeente Velsen heeft becijferd dat het recreatiegebied € 23,7 mln bijdraagt aan de toeristische bestedingen in de gemeente en hiermee goed is voor bijna 300 arbeidsplaatsen.

Op 16 februari 2006 is een workshop gehouden met ondernemers om hen te laten meedenken in de strategische visies voor de recreatiegebieden. Belangrijkste boodschap die zij het recreatieschap meegaven is om niet teveel op de stoel van de ondernemer te gaan zitten wat betreft het te ontwikkelen product, maar vooral locaties aan te geven waar ontwikkelingen mogelijk zijn en daar duidelijke randvoorwaarden voor aan te geven.

Kansen voor ondernemers liggen in het aanbieden van nieuwe voorzieningen en evenementen die inspelen op de bestaande bezoekersstromen en nieuwe bezoeken kunnen bieden. Het gaat dan om voorzieningen met een regionale uitstraling, die een aanvulling vormen op het aanbod van Spaarnwoude en het seizoen kunnen verlengen. Vooral voorzieningen rond avontuurlijke en sportieve activiteiten passen goed bij de uitbouw van het bestaande aanbod. Ook is er ruimte voor een beperkte groei van evenementen. In de stadsranden is er ruimte voor relatief kleinschalige nieuwe voorzieningen die het huidige aanbod versterken en meer richten op het profiel van de aangrenzende wijken. De Stelling van Amsterdam biedt kansen een pakket aan te bieden met een toeristische invalshoek. Naast nieuwe voorzieningen kan ook in de vermarkting van het bestaande aanbod nog veel worden gedaan, bijvoorbeeld het aanbieden van arrangementen en samenwerking met organisaties die toerisme in de regio en Amsterdam willen bevorderen.

Boeren spelen een belangrijke rol bij het in stand houden van het landschap en daarmee de belevingswaarde van Spaarnwoude. De directe bijdrage van agrariërs in het recreatieve aanbod is nog beperkt. In het open veenweide landschap zal de agrarische bedrijfsvoering verder onder druk komen te staan vanwege veranderingen in de landbouwsector. Verbreding van de bedrijfsvoering kan één van de antwoorden hierop zijn, waarbij er met name kansen liggen in het aanbieden van recreatieve producten: zoals bijvoorbeeld boerengolf, overnachten bij de boer en verkoop van streekproducten.

3.4. Conclusie uitgangspositie

Wat is nu de uitgangspositie voor Spaarnwoude om in te spelen op ontwikkelingen die op het gebied afkomen?

In de eerste plaats ligt er een in potentie sterk **landschappelijk raamwerk**. De compartimentenstructuur – het oude land en de voormalige meerbodems – is robuust en biedt de mogelijkheid om op een verantwoorde manier dynamiek in het gebied toe te laten. In de voormalige meerbodems kan er mee worden bewogen met de dynamiek van de stad en kan er ruimte gegeven worden aan nieuwe recreatieve ontwikkelingen. Landschappelijke inpassing in de recreatiebossen is goed mogelijk en de gebieden zijn goed te ontsluiten. Tegelijkertijd moet het oude land met zijn cultuurhistorische, natuur en landschapswaarden als harde kern in stand worden gehouden. Tegenover de beweging in de voormalige meerbodems staat de continuïteit van het centrale open deel van Spaarnwoude. De compartimenten moeten vervolgens aaneengeregen worden door herkenbare routes en landschapsstructuren. De aanwezige historische lijnen zoals bijvoorbeeld de Stelling van Amsterdam kunnen hiervoor worden benut. Deze kunnen Spaarnwoude-Haarlemmermeer een herkenbaar ‘verhaal’ geven.

De huidige **zonering** van het gebied sluit goed aan bij het geschetste landschappelijk raamwerk. Spaarnwoude kent op dit moment een zonering in intensief/extensief: stadsrandrecreatiegebieden, specifieke recreatiegebieden (met ruimte voor bijvoorbeeld de golfbaan en evenementen) en natuurrecreatiegebieden. De intensieve gebieden liggen vrijwel geheel op de voormalige meerbodems, terwijl het oude land ten oosten van de Mooie Nel een extensieve recreatieve functie heeft. De zonering biedt ook goede mogelijkheden om in te spelen op de gesignaleerde recreatieve trends. De zones kunnen op de volgende manier aangescherpt worden:

- Een *groene stadsrand* gericht op brede vormen van recreatie en brede doelgroepen. Van belang is dat deze elkaar niet in de weg lopen en dat het recreatiegebied zodanig laagdrempelig is dat iedereen er terecht kan inclusief bijvoorbeeld minder validen.
- Een kern van *open landschap* gericht op het beleven van rust en ruimte.
- Een beperkt aantal locaties voor *regionale trekkers* gericht op specifieke doelgroepen op regionaal niveau, bijvoorbeeld golfers, buitensporters of bezoekers van evenementen.

Deze zonering sluit voor de meeste deelgebieden aan op de huidige functies. Voor het noordoostelijk deel van Spaarnwoude, de Houtrakpolder en omgeving, is er echter een belangrijke accentverschuiving. Vooralsnog is dit benaderd als extensief recreatiegebied. In lijn met de analyse dat juist in de getransformeerde meerbodems ingespeeld moet worden op de dynamiek van de stad is een intensievere invulling wenselijk. Dit betekent dat er naast ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden ook ruimte moet zijn voor inpassing van intensieve functies in het gebied.

In de uiteindelijke **inkleuring** binnen het landschappelijk raamwerk en de zonering spelen twee partijen een belangrijke rol: de recreant en de ondernemer. De vraag van de recreant geeft de richting aan. Zo moeten de groene stadsranden inspelen op de wensen van de bewoners van de aangrenzende wijken. Deze zijn anders voor Velsersbroek dan voor Amsterdam-West. De regionale trekkers moeten juist de regio bedienen. Dit vraagt om een duidelijke profilering van (een cluster van) voorzieningen, waarbij bijvoorbeeld voor een specifiek thema kan worden gekozen. De ondernemer spelen een belangrijke rol in het daadwerkelijk tot stand brengen van het recreatieve aanbod, zowel wat betreft leisurevoorzieningen als kleinschalige voorzieningen in de stadsrand. In het open gebied

speelt de boer met verbrede bedrijfsvoering de hoofdrol. Goede ondernemers brengen creativiteit in en hebben een betere voeling met de wensen van de recreant dan de overheid zelf. Het is ook mogelijk de recreant direct te betrekken via allerlei vormen van participatie, variërend van een klankbordgroep tot een interactieve website.

Laatste punt is dat een groot gebied als Spaarnwoude-Haarlemmermeer ook **differentiatie** nodig heeft: herkenbare deelgebieden met eigen identiteit en onderscheidend karakter. De basis hiervoor wordt al in de ontwerpfase gelegd, waarna een zekere doorontwikkeling plaats vindt. Het recreatieschap voert geen statisch beheer maar speelt waar mogelijk in op hoe het recreatief gebruik zich ontwikkelt: de inkleuring door ondernemer en recreant. Het recreatieschap moet hiervoor duidelijke randvoorwaarden meegeven. Recreant en ondernemer kleuren het gebied in, maar wel binnen een sterk landschappelijke raamwerk, met een verhaal.

Kansen voor differentiatie zijn met name aanwezig in de Haarlemmermeer. De recreatiegebieden zijn nog relatief jong en het recreatief gebruik is zich nog aan het ontwikkelen. De relatief kleine schaal van de deelgebieden en de menging van rood en groen die hier lokaal aanwezig is vragen hier om een andere benadering dan in de grootschaliger deelgebieden in Spaarnwoude. Participatie speelt hierin een belangrijke rol, zodat het recreatieschap samen met recreant en ondernemer kan werken aan het doorontwikkelen van de basisinrichting van deze gebieden.

4. Waar willen we naar toe

4.1. Visie

De uitdaging voor Spaarnwoude-Haarlemmermeer is om als grootschalig groen recreatiegebied een onmisbaar onderdeel te worden en te blijven in het stedelijk complex van de noordvleugel. Het gebied biedt mogelijkheden voor het vergroten van het recreatief gebruik, om nieuwe doelgroepen te bereiken en om aan betekenis voor de stad te winnen. Voor het onderdeel Spaarnwoude betreft dit een voortzetting en aanscherping van de lijn die onder meer via de huidige zonering is ingezet. Herkenbaarheid en samenhang moeten verbeteren. De groengebieden Haarlemmermeer zijn nog jong en staan aan het begin van hun ontwikkeling. Belangrijk is dat deze gebieden een eigen identiteit gaan ontwikkelen, met een herkenbaar aanbod aan voorzieningen. Hierbij staat het volgende toekomstbeeld voor ogen:

Toekomstbeeld 2015

In 2015 biedt Spaarnwoude de bewoners van de aanliggende woonkernen en steden een uitgestrekt en gevarieerd recreatiegebied. Alles is er te vinden, van buitensport tot muziekevenementen en iedereen kan er terecht. De aaneengesloten groene stadsrand is een plek waar de bewoners van de aangrenzende wijk vaak komen, zonder elkaar in de weg te lopen. Boerderij Zorgvrij is een recreatieknooppunt van waaruit het gebied kan worden ontdekt. Rond de Stelling van Amsterdam is een tweede knooppunt gesitueerd, bezocht door mensen uit de hele regio en door toeristen. Vanuit deze twee knooppunten kan het open veenweidegebied van Spaarnwoude worden verkend. De Mooie Nel en omgeving is een goed bezocht watersportgebied voor de regio, met het accent op toervaart en zeilen. Op regionaal en bovenregionaal niveau heeft Spaarnwoude een gevestigde naam wat betreft leisurevoorzieningen en grote evenementen. Deze zijn geclusterd in het noorden van het gebied en omvatten ook de heringerichte Zuiderscheg. Een ruim aanbod dat een stroom van doelgerichte recreanten aantrekt.

De groengebieden in de Haarlemmermeer vormen een uitbreiding van de groene stadsrand naar Hoofddorp en Amsterdam West, maar hebben een sterk eigen karakter. Er is veel variatie tussen gebieden onderling, van landgoederen tot fietspaden door het landelijk gebied. De Groene Weelde/ Floriadeterrein biedt regionale trekkers rond (buiten)sport. Vanuit de groengebieden langs de stadsrand is ook het open cultuurlandschap van de Haarlemmermeer en Amsterdam-West bereikbaar. In Landelijk West Amsterdam heeft zich een tweede cluster van leisurevoorzieningen ontwikkeld.

Figuur 3. Recreatief aanbod Spaarnwoude en Haarlemmermeer

- Groene stadsrand**
 - Stadsrand Haarlem – Velsen
 - Stadsrand Haarlem – Hoofddorp
 - Stadsrand Amsterdam

- Open landschap**
 - Veenweidelandschap
- Spaarnwoude**
 - Agrarisch Cultuurlandschap
- Haarlemmermeer**

- Regionale trekkers**
 - Buitenhuizen / Oosterbroek
 - Groene Weelde

- Watergebonden recreatie**
 - Mnie Nel

Om dit toekomstbeeld te bereiken worden voor de komende jaren de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Het recreatieschap is verantwoordelijk voor de **kwaliteit** van het recreatiegebied. De elementen waar het schap in zou moeten investeren voor een kwalitatief hoogwaardig recreatiegebied zijn:
 - Identiteit
 - Samenhang
 - Bereikbaarheid
 - Kwalitatieve basisvoorzieningen
2. **Landschap, natuur en cultuurhistorie** zijn beeldbepalende elementen van het schap. Behoud en versterking van deze elementen is belangrijk voor de recreatieve waarde van het schap. Hiervoor is investering door het schap in onder andere het open landschap noodzakelijk.
3. De **stadsranden** moeten in inrichting en gebruik aansluiten bij de aangrenzende woonwijken. In deze compartimenten moet worden geïnvesteerd, maar er is ook beperkte inkomstenwerving mogelijk.
4. De **regionale trekkers** moeten onmisbaar worden voor het stedelijk gebied en de mainports. De toegevoegde waarde van het groengebied moet worden versterkt door nieuwe kwalitatieve voorzieningen die aansluiten bij de wensen uit de omgeving. Hierbij wordt gedacht aan regionale leisure voorzieningen, evenementen, indoor voorzieningen en verblijfsrecreatie. Dit om nieuwe doelgroepen te bereiken, de financiële situatie van het recreatieschap te verbeteren en het seizoen te verlengen.

Samengevat levert dit de volgende hoofdlijnen voor de visie Spaarnwoude-Haarlemmermeer:

1. <i>Stadsranden beter richten op aangrenzende wijken in het stedelijk gebied</i>2. <i>Open gebied behouden</i>3. <i>Ruimte bieden voor dynamiek in de voormalige meerbodems</i>

Deze hoofdlijnen worden uitgewerkt aan de hand van de drie componenten in de zonering van het gebied: groene stadsrand, open landschap en regionale trekkers. Ook wordt ingegaan op watergebonden recreatie als relatief kleine maar toch op zichzelf staande component. Steeds wordt de huidige beeld aangegeven en vervolgens hoe dit zich de komende jaren zou moeten ontwikkelen.

4.2. Groene stadsrand

Huidig beeld

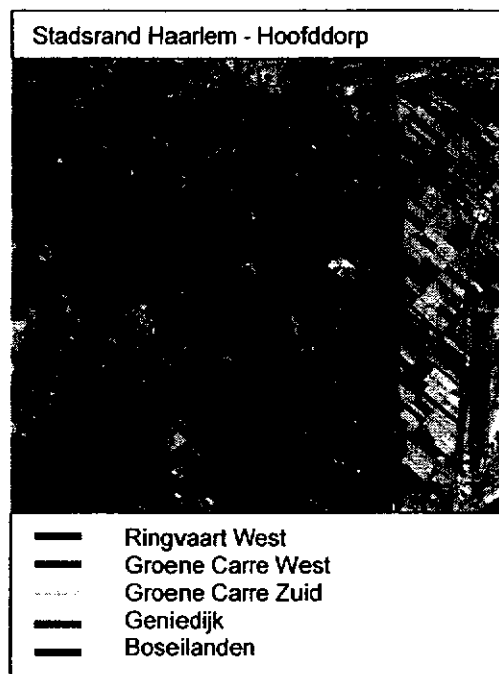
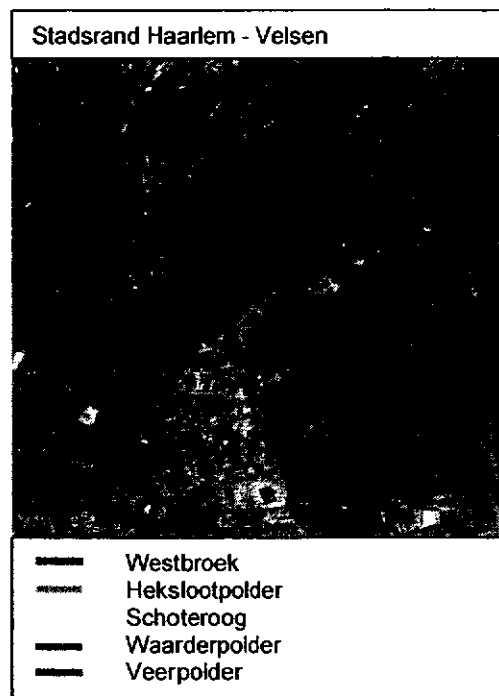
Er is in de groene stadsrand vraag naar goede basisvoorzieningen die een brede doelgroep bedienen, zoals fiets- wandel- en ruiterspaden; picknickplaatsen; sanitaire voorzieningen en rustplaatsen. Belangrijk zijn ook de strandjes (Westbroekplas en Veerplas), die op zomerse dagen een makkelijk bereikbaar alternatief voor de kust vormen.

Het profiel van de aangrenzende wijken verschilt, en daarmee het profiel van de bezoekers aan de gebieden. Zo worden de stadsranden van Haarlem en Velsen veel bezocht door gezinnen met kinderen. Houtrak is in trek bij bewoners van Amsterdam-West met een allochtone achtergrond. In de groengebieden Haarlemmermeer tekent zich nog geen uitgesproken eigen profiel af. De stadsrandgebieden kennen een zekere vaste bezoekers-stroom over het jaar van wandelaars en fietsers, maar het recreatief gebruik piekt sterk in de zomer, met name daar waar strandjes, zonneweides en barbecueplekken aanwezig zijn.

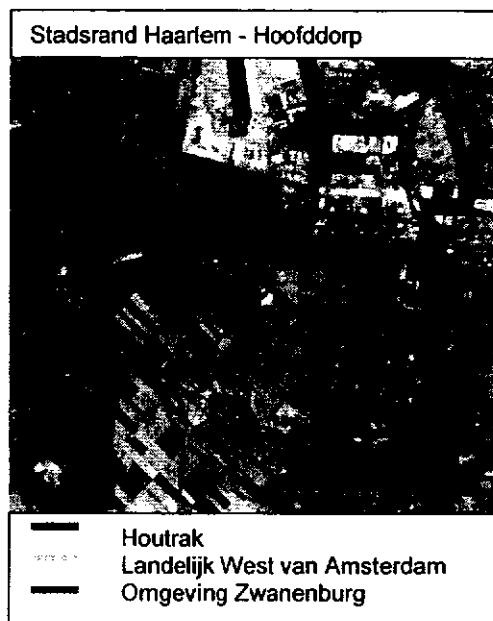
De gebieden in de stadsranden liggen binnen bereik van grote aantallen recreanten uit de directe omgeving. Het accent in het recreatieve aanbod ligt hier op basisvoorzieningen voor doelgroepen uit aangrenzende wijken: dichtbij huis ontspannen in het groen, zonder elkaar in de weg te lopen.

Ontwikkelingsrichting

In de groene stadsrand blijft de vraag naar recreatieve basisvoorzieningen naar verwachting onverminderd groot. Openbare, laagdrempelige toegankelijkheid blijft hier het uitgangspunt, juist ook om ook minder mobiele groepen (bijvoorbeeld ouderen, minder-validen, lagere inkomens) te bedienen. Belangrijk is dat de voorzieningen goed inspelen op het profiel van de aangrenzende wijken. In Houtrak betekent dit bijvoorbeeld dat er mede rekening moet worden gehouden met specifieke wensen van allochtonen. Waar autochtonen het accent leggen op rust en ruimte, liggen de motieven van allochtonen om gebieden te bezoeken meer in het functioneel gebruik van de recreatieve ruimte en genieten van gezelschap van familie of gelijkgezinden. Specifieke wensen die uit onderzoek naar voren komen zijn bijvoorbeeld minder honden, meer toiletten/waterkranen, betere voorzieningen voor sport en spel, meer beplanting. Basisvoorzieningen kunnen dus verschillen tussen de verschillende stadsrandgebieden.

In de groene stadsrand is een kwaliteitsimpuls nodig zodat beter kan worden voldaan aan de recreatieve vraag vanuit de aangrenzende wijken en de gebieden intensiever gebruikt gaan worden. Nieuwe kleinschalige voorzieningen kunnen hier een plaats krijgen en als aangrijpingspunt dienen om ook de basisvoorzieningen te verbeteren en meer toe te snijden op de lokale vraag. Een voorbeeld hiervan is vestiging van horeca bij de Westbroekplas waarbij tegelijkertijd is geïnvesteerd in uitbreiding van het strandje. Belangrijk is het verbeteren van de bereikbaarheid van de stadsrandgebieden vanuit de woonwijken en de doorgangsfunctie naar andere delen van het recreatiegebied. Hierbij kan ontwikkeling van één of meer recreatieknooppunten een belangrijke rol spelen: een goed bereikbare cluster van voorzieningen als horeca, informatiecentrum, fietsverhuur van waaruit het gebied verder verkend kan worden. Boerderij Zorgvrij biedt hiervoor goede kansen.

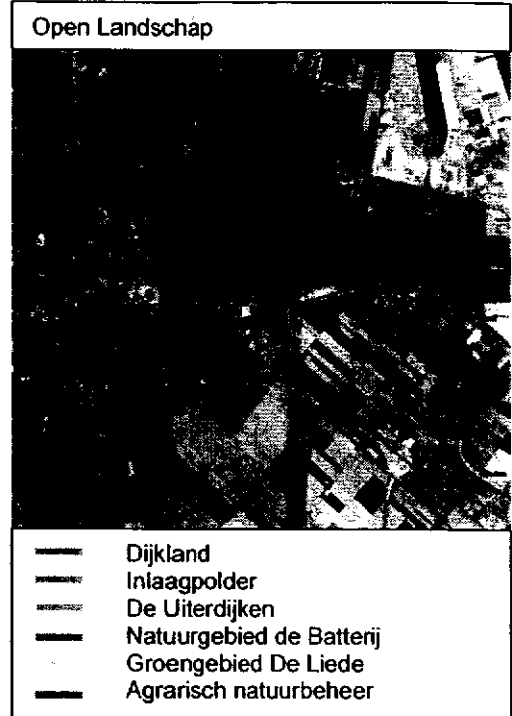

4.3. Open landschap

Huidig beeld

De open kern van Spaarnwoude leent zich bij uitstek voor natuur- en landschapsbeleving. Het gebied is rijk aan natuur- (o.a. weidevogels) en cultuurhistorische waarden. De Stelling van Amsterdam is een cultuurhistorisch element van internationaal belang. Het open landschap in Spaarnwoude wordt beheerd door een combinatie van reguliere boeren, Stichting Agrarische Bedrijven Spaarnwoude (SAS) en de Informatieboerderij Zorgvrij. Met dit beheermodel wordt duurzame instandhouding van het agrarische gebied nagestreefd.

Het open landschap van de Hekslootpolder, Dijkland en omgeving wordt vooral gebruikt voor routegebonden recreatie: wandelen, fietsen, paardrijden, hardlopen, skaten etc. Het is een gebied om te onthaasten en de rust, ruimte, natuur en cultuurhistorie te beleven. Het profiel van bezoekers is divers, waarbij vooral actieve senioren goed zijn vertegenwoordigd. Er worden hier langere bezoeken gemaakt dan in de stadsrandzone en een deel van de bezoekers is afkomstig uit de regio. Het open landschap kent een relatief kleine, sterk weersafhankelijke bezoekersstroom.

Ontwikkelingsrichting

In het open landschap van het centrale deel van Spaarnwoude en de noordelijke Haarlemmermeer gaat het in de eerste plaats om behoud en versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit. Belangrijk is dat de boeren in het gebied perspectief houden. Verbreding van de agrarische bedrijfsvoering kan hieraan bijdragen en tegelijkertijd het recreatief en toeristisch gebruik van het landschap versterken. Verder is het verbeteren van de recreatieve ontsluiting een belangrijk aandachtspunt. De mogelijkheden voor routegebonden recreatie kunnen worden uitgebreid en de aansluiting aan recreatieknooppunten en andere delen van het recreatiegebied verbeterd. De Stelling van Amsterdam biedt kansen voor een doorlopende recreatieve structuur die deelgebieden van Spaarnwoude en van de Haarlemmermeer met elkaar verbindt: een ruggengraat voor het nieuwe complex van recreatiegebieden.

In het open landschap is er vraag naar goede routestructuren. De groep actieve senioren groeit en dit is bij uitstek een groep die wil genieten van natuur, rust en cultuurhistorie en dagtochten wil kunnen maken. Ook is er een trend in de groei van het individuele sporten, zoals hardlopen en skeeleren. Hierbij gaat het in de eerste plaats om goede routestructuren in de stadsrand, maar met een goede aansluiting naar het landelijk gebied. Een technologische ontwikkeling die al volop voet aan de grond krijgt zijn de GPS routes.

4.4. Regionale trekkers

Huidig beeld

Leisurevoorzieningen gericht op een regionale doelgroep zijn nadrukkelijk aanwezig in Spaarnwoude-Haarlemmermeer. Met name in de noordrand van het gebied bieden ondernemers mogelijkheden aan voor sportieve activiteiten (bv. golfen, skiën, kanoën, klimmen). Ook is er ruimte voor evenementen, waarbij met name de grootschalige festivals als Dance Valley (Oosterbroek) en Mysteryland (Floriadeterrein Haarlemmermeer) in het oog springen.

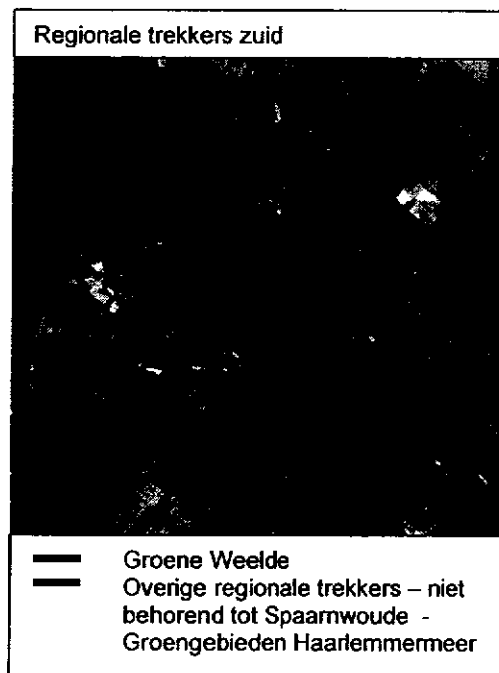
De leisurevoorzieningen in Oosterbroek/Buitenhuizen zijn regionale trekkers. SnowPlanet, de golfbaan en de kleinere voorzieningen als de klimwand of het paintballterrein trekken bezoekers uit de hele regio of zelfs daarbuiten. Hetzelfde geldt voor de grotere evenementen. Het gaat hen om de specifieke ervaring van het evenement of het skiën, golfen, klimmen etc. en ze zijn bereid hier afstand voor af te leggen en voor te betalen. Met name de meer mobiele groepen als jongeren en actieve senioren maken gebruik van deze voorzieningen en bezoeken evenementen. De leisurevoorzieningen leveren een grote en relatief constante bezoekersstroom over het jaar. Het evenementenbezoek is geconcentreerd in de zomer.

Ontwikkelingsrichting

De regionale trekkers spelen in op het drukke leven van de hedendaagse stedeling. Doelgroepen zijn jongeren, alleenstaanden en werkende echtparen die behoefte hebben aan veel verschillende ervaringen ('zapcultuur'), wellness en luxe. Ook goede (all-weather) sportvoorzieningen zijn belangrijk. Vaak woont deze doelgroep in het centrum van de stad. Gebrek aan vrije tijd en intens willen genieten van de vrije tijd die er is, is kenmerkend voor deze doelgroep. Een goede bereikbaarheid vanuit het stadscentrum is daarom gewenst. Voor evenementen kunnen ook actieve senioren een belangrijke doelgroep zijn.

De regionale trekkers kunnen verder worden uitgebouwd met nieuwe voorzieningen en evenementen. Deze kunnen bijdragen aan de regionale uitstraling en naamsbekendheid van Spaarnwoude-Haarlemmermeer. Indoor voorzieningen kunnen zorgen voor een verlenging van het recreatieseizoen. Ook uitbreiding van de verblijfsmogelijkheden in het gebied draagt hieraan bij. Er is een beperkt aantal plekken dat zich leent voor ontwikkeling van nieuwe

voorzieningen: bosrijke gebieden met flinke omvang waar voorzieningen landschappelijk ingepast kunnen worden met een goede bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer. De voorkeur gaat hierbij uit naar gebieden die aan een herinrichting toe zijn. Gedacht kan worden aan de Zuiderscheg, delen van Oosterbroek-Buitenhuizen, delen van Houtrak, het Westhoffbos en het voormalige munitiecomplex van Fort benoorden Spaarndam. In de Haarlemmermeer bieden de Groene Weelde/Floriadeterrein en Osdorper Binnenpolder-Noord mogelijkheden voor inpassing van intensieve voorzieningen. Bij de uitbreiding van verblijfsmogelijkheden kan gedacht worden aan bestaande locaties (bijvoorbeeld campings) of nieuwe locaties zoals bij de nieuw te realiseren jachthaven.

4.5. Watergebonden recreatie

Huidig beeld

Spaarnwoude herbergt ook een watersportgebied van enige omvang: de Mooie Nel en omgeving. In het watersportgebied van de Mooie Nel is ruimte voor uitbreiding van de ligplaatsencapaciteit van de jachthavens.

Ontwikkelingsrichting

De Mooie Nel en omgeving is een watersportgebied dat vooral wordt gebruikt door de ligplaatshouders van de plaatselijke jachthavens en passanten. Het gaat om een relatief kleine doelgroep en een sterk weersafhankelijk gebruik. In het watersportgebied is er een groei in de kleine toervaart. Een toenemend aantal mensen, vooral ouderen wil met een motorbootje een tochtje kunnen maken. Gedacht wordt om op één of twee locaties de ligplaatsencapaciteit uit te breiden en enige ruimte te bieden aan verblijfsmogelijkheden.

5. Hoe komen we daar

Om de visie te realiseren moeten in elk geval de volgende zaken geregeld worden:

1. **Programma.** Wat zijn concrete projecten die de komende jaren uit de visie voortvloeien?
2. **Proces en organisatie.** Hoe wordt er gestuurd op de realisatie van de visie? Wie is bij de visie betrokken? Hoe vindt de communicatie plaats?
3. **Financieel kader.** Wat wil het recreatieschap aan investeringen inzetten? Hoe wordt het beheer van het gebied en de voorzieningen op duurzame wijze geregeld?

5.1. Programma

Aan deze visie is nog geen uitgewerkt programma gekoppeld. Er wordt een meer procesmatige sturing voorgesteld, gekoppeld aan het voortschrijdend meerjarenbeleid van het recreatieschap (zie par. 5.2.). Wel zijn er al enkele grote lijnen te schetsen. In de eerste plaats gaat het om het vergroten van de kwaliteit en aanbod van voorzieningen: meegroeien met de recreatieve vraag en vergroten van de recreatieve betekenis van Spaarnwoude. Dit vergt investeringen. Tegelijkertijd gaat het ook om het benutten van mogelijkheden voor verbetering van de exploitatie. In onderstaande tabel is een globale structuur van het programma aangegeven, zoals dat volgt uit de visie. Hierbij is een indicatie gegeven in hoeverre in de verschillende onderdelen investeringen en verbetering van exploitatie een rol spelen.

Programma	Invulling	Investeringen	Verbetering exploitatie
Open gebied behouden	<ul style="list-style-type: none"> • investeren in landschap • verbeteren recreatieve ontsluiting (recreatieknooppunten, Stelling van Amsterdam, recreatieve ontsluiting agrarisch gebied) 	substantieel nodig	draagt hier niet/ beperkt aan bij
Stadsranden beter richten op aangrenzende wijken	<ul style="list-style-type: none"> • investeren in basisvoorzieningen (functioneel te gebruiken ruimte, oeverrecreatie en (route) sportvoorzieningen) • investeren in bereikbaarheid en samenhang 	nodig	draagt hier niet/ beperkt aan bij
Ruimte bieden voor dynamiek in de voormalige meerbodems	<ul style="list-style-type: none"> • Spaarnwoude verder profileren als locatie voor evenementen en regionale leisurevoorzieningen • intensiveren door het seizoen te verlengen, niet-weersafhankelijke intensieve voorzieningen en uitbreiding verblijfsmogelijkheden. 	beperkt nodig	draagt hier sub- stantieel aan bij

Tabel 1. Hoofdlijnen van het programma van Spaarnwoude-Haarlemmermeer

Inmiddels zijn er diverse lopende projecten. Hiermee wordt in veel gevallen al invulling gegeven aan de geschetste ontwikkelingsrichting:

Open gebied behouden

- investering in bedrijfs- en recreatieve infrastructuur van de stichting agrarische bedrijven Spaarnwoude (AB 22-06-2006)
- onderzoeken haalbaarheid ontwikkeling fort benoorden Spaarndam en munitiecomplex (AB 22-03-2007)
- starten met realisatie van een pontverbinding over zijkanaal C (AB 22-03-2007)

Stadsranden beter richten op aangrenzende wijken

- ontwikkelen drie nieuwe horeca locaties (AB 11-05-2005)
- ontwikkelen Groene golf als multifunctioneel gebouw (AB 06-07-2005)
- openstellen van de CRM fietstunnel (AB 22-03-2007)

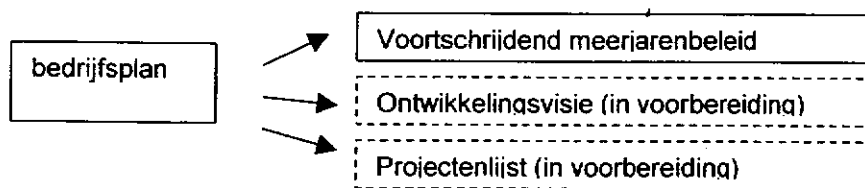
Ruimte bieden voor dynamiek in de voormalige meerbodems

- onderzoeken themapark in de Zuiderscheg (AB 22-03-2007)
- uitbreiden verblijfsmogelijkheden campings (AB 19-10-2006)

5.2. Proces

Voor het operationeel maken van de visie wordt een procesmatige aanpak gevolgd. Het recreatieschap heeft het sturingsinstrument van het bedrijfsplan vervangen door voortschrijdend meerjarenbeleid: elk jaar wordt bij de begroting de financiële lijn voor de komende 5 jaar uitgezet. De ontwikkelingsvisie is hieraan complementair. Hierin wordt de inhoudelijke koers op middellange termijn vastgelegd. De ontwikkelingsvisie wordt operationeel gemaakt met het bovengenoemde programma en uiteindelijk projecten. Basis voor het programma is de in paragraaf 4.1. aangegeven zoning en de daarbij behorende functies en uitgangspunten. Binnen deze zones worden projecten ontwikkeld waarmee op specifieke locaties invulling wordt gegeven aan de visie. Per locatie wordt een programma van eisen opgesteld in afstemming met de gemeente. De uitvoering van de projecten wordt in de visie niet in detail vastgelegd. Hiervoor wordt een projectenlijst opgesteld die jaarlijks bij de begroting wordt bijgesteld.

Hiermee ontstaat een nieuwe complementaire set van sturingsinstrumenten (figuur 4)

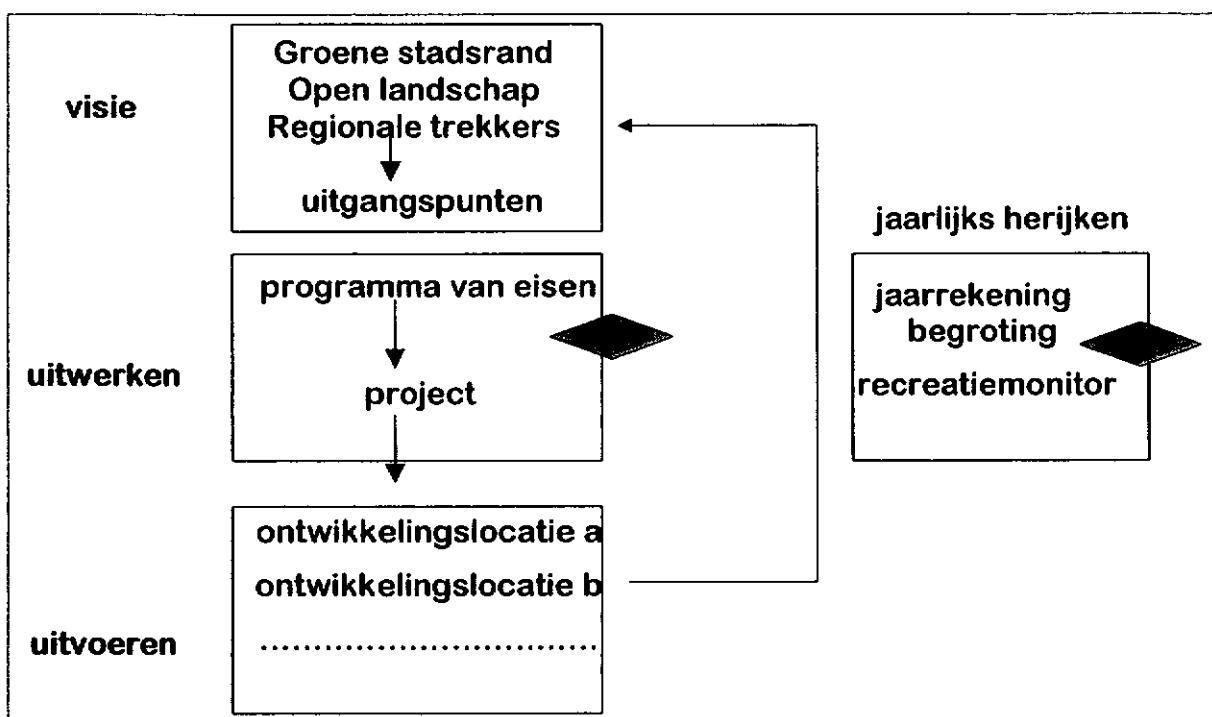
Figuur 4. Operationeel maken van de ontwikkelingsvisie

Met deze aanpak ontstaan er twee belangrijke momenten waarop de participanten de visie en de uitwerking daarvan kunnen bijsturen (aangegeven in figuur 3 met een ruit):

- Jaarlijks vindt een herijking plaats bij het vaststellen van jaarrekening en begroting. Hierbij kan een relatie worden gelegd met hoe het programma zich financieel en

inhoudelijk ontwikkelt. Ook kunnen op dat moment resultaten uit de recreatiemonitor worden benut om het programma bij te sturen.

- Op het moment dat er een concrete uitwerking in projecten plaats vindt, is planologische medewerking van de gemeente op wiens grondgebied het initiatief betrekking heeft cruciaal. Dit is een tweede (terugkerend) beslismoment. Gezien het belang van planologische medewerking moet er nauw worden samengewerkt tussen gemeente en recreatieschap. Vanzelfsprekend is er een relatie tussen de twee beslismomenten: de financiële inzet door de participanten moet mede zijn afgestemd op wat zij de gemeente planologisch al dan niet mogelijk kan maken.

Figuur 5. Beslismomenten visie

5.3. Financieel kader

Spaarnwoude en de groengebieden Haarlemmermeer zijn aangelegd in samenwerking tussen rijk, provincie en gemeente. Deze partijen nemen tevens de kosten voor beheer en instandhouding van het gebied voor hun rekening. Uitgangspunt van de samenwerking is het ontwikkelen van recreatiemogelijkheden in samenhang met natuur en landschap, in het kader van het bufferzonebeleid.

De financiële dekking van het beheer van Spaarnwoude steunt voor een deel op beheerfondsen. In het bestaande Spaarnwoude heeft het Rijk haar bijdrage geleverd in de vorm van een afkoopsom, over de periode t/m 2016. Hieruit is een reserve gevormd waarmee op dit moment ca. 40% van de beheerslasten van Spaarnwoude wordt opgebracht. In de Haarlemmermeer levert het Rijk haar bijdrage voor de SGP-gebieden in natura door een deel van de gebieden door Staatsbosbeheer te laten beheren (gebieden ten zuiden van de Bennebroekerweg). Voor de resterende SGP-gebieden is er dus geen beheerfonds beschikbaar, maar dragen de provincie en de gemeenten de volledige beheerslasten.

Daarnaast liggen er in de Haarlemmermeer gebieden die zijn gerealiseerd in het kader van Mainport en Groen. Hiervoor heeft het recreatieschap een afkoopsom ontvangen waarmee een beheerfonds is gevormd en er een kostendekkend beheer kan worden uitgevoerd. Gerekend over het geheel van de groengebieden Haarlemmermeer wordt hiermee ca. 30 % van de beheerslast gedekt uit het beheerfonds.

Een tweede belangrijk gegeven is dat het Rijk in de bufferzone op grote schaal grond heeft aangekocht en vervolgens in erfpacht heeft uitgegeven aan het recreatieschap. Het recreatieschap heeft hiermee het economisch eigendom van de grond en heeft toestemming om hieruit inkomsten te genereren die ten goede komen aan beheer en inrichting van het gebied. Dit betekent dat grond kan worden uitgegeven aan ondernemers en opbrengsten voor het gebied kunnen worden gegenereerd. Met name vanaf de jaren '90 heeft het recreatieschap, mede in het kader van het project 'Recreatie Op Eigen Benen' van het ministerie van LNV hier actief invulling aangegeven. Het recreatieschap dekt op dit moment ca. 40 % van de beheerslasten van het bestaande Spaarnwoude uit exploitatie inkomsten. Ook in de Haarlemmermeer is in beperkte mate sprake van inkomstenverwerving en wordt een reserve gevormd voor vervangingsinvesteringen. Op dit moment wordt hiermee ca. 30 % van de beheerslast gedekt. In onderstaande tabel is de financiële situatie van Spaarnwoude samengevat (situatie 2006).

	SPW	H'meer
aantal bezoekers	4.200.000	?
aantal hectare	2.000	180
totale omvang programma	€ 4.797.623	€ 355.530
> waarvan regulier	€ 4.153.736	€ 355.530
> waarvan vervangingsinvesteringen	€ 518.436	0
> waarvan nieuwe investeringen	€ 125.451	0
algemene reserve	€ 141.815	€ 173.526
reserve beheer	€ 16.595.016	€ 2.991.957
reserve investeringen	€ 2.354.335	€ 102.158
participantenbijdrage	€ 1.193.392	€ 251.230
bijdrage per bezoeker	€ 0,28	
directe beheerkosten per ha (exclusief agrarisch gebied)	€ 1.118	€ 1.035
dekking regulier programma uit exploitatie inkomsten	42%	27%
dekking regulier programma uit beheerfonds	40%	28%

Tabel 2. Samenvatting financiële situatie Spaarnwoude en Haarlemmermeer.

Voor de realisatie van de visie is vervolgens van belang hoe de financiële situatie zich naar de toekomst toe zal ontwikkelen.

In het financieel beleid van Spaarnwoude staat het in stand houden van de reserve (gevormd vanuit de afkoopsom van het Rijk) centraal. Hiermee kan de participantenbijdrage op het huidige relatief lage peil gehandhaafd blijven. Op dit moment wordt er structureel ingeteerd op de reserve, met een netto onttrekking van ca. € 800.000 in 2006. Bij ongewijzigd beleid is de reserve ergens tussen 2015 en 2020 uitgeput. Dit betekent dat er voor Spaarnwoude op dit moment weliswaar geen urgent financieel probleem is, maar dat de financiering van het beheer op lange termijn nog onvoldoende is geregeld. Zonder een oplossing hiervoor is de visie niet te realiseren. Er kan gedacht worden aan a) een nieuwe afkoopsom van het rijk, b) verhoging van de participantenbijdrage en c) verhoging van het aandeel inkomsten in de exploitatie. Een vierde optie is omvorming van het gebied naar een extensiever beheerniveau. Deze optie wordt hier echter buiten beschouwing gelaten, omdat dit niet aansluit bij het streven om het recreatief gebruik en belang van het gebied te vergroten. De beheersorganisatie zal hierbij wel alert zijn op het in de hand houden van beheerkosten, door het beheer zo efficiënt mogelijk uit te voeren.

Vooralsnog heeft het bestuur van het recreatieschap ingezet op verhoging van inkomsten. Dit betekent dat ruimte wordt geboden aan ondernemers om voorzieningen en evenementen te ontwikkelen. In veel gevallen betekent dit dat de aard van het gebied verandert. Afhankelijk van de aard van de onderneming en de inpassing, kan het recreatiegebied (plaatselijk) aan laagdrempelig, openbaar karakter inboeten. Daar staat tegenover dat nieuwe recreatieve activiteiten een plaats krijgen in het gebied. Gezien de bezoekerstroom kan in Spaarnwoude ook gedacht worden aan mechanismen voor directe betaling door bezoekers, bijvoorbeeld in de vorm van betaald parkeren.

Spaarnwoude heeft de mogelijkheid om de ontwikkeling van het gebied te ondersteunen met investeringen. Een deel van de reserve is hiervoor bestemd. In 2006 bedroeg de bestemmingsreserve investeringen € 2.900.000. Uit verkoop van onroerend goed wordt nog een aanvulling van deze reserve verwacht. Met investeringen door het recreatieschap kunnen gunstige randvoorwaarden worden gecreëerd voor ondernemers om voorzieningen te realiseren en mee te investeren in het gebied. Hierbij moet er sprake zijn van een redelijke terugverdienperiode van de investering uit de nieuwe inkomsten. Inzet van de investeringsmiddelen moet leiden tot een gunstiger exploitatie. De beschikbaarheid van financieringsmiddelen plaatst Spaarnwoude ook in een gunstige positie om subsidie aan te trekken. Hiermee komen ook investeringen in de kwaliteit van de stadsrandgebieden en de open kern binnen handbereik.

Vernieuwing van het recreatiegebied vergt een financiële inspanning van het recreatieschap. Voor een deel gaat het om 'diepte investeringen' in de kwaliteit van het gebied. Daarnaast is het streven om investeringen zoveel mogelijk gelijk op te laten lopen met het vergroten van de verdiencapaciteit van het gebied. Dit kan door ondernemers te betrekken bij de vernieuwing. Het recreatieschap kan dit faciliteren door locaties aan te wijzen waar commerciële activiteiten mogelijk zijn.

Voor de toekomstige ontwikkeling van de financiële situatie van Spaarnwoude is bepalend welk ambitieniveau wordt gekozen wat betreft het verwerven van inkomsten. Afhankelijk van deze keuze zal er ook een oplossing gezocht moeten worden voor aanvullende dekking van de beheerslasten op lange termijn vanwege het teruglopen van het beheerfonds. Hierbij kan gedacht worden aan het geleidelijk of op termijn verhogen van de participantenbijdrage en/of het Rijk benaderen voor een aanvullende afkoopsom. In tabel 3 en figuur 6 en 7 wordt een

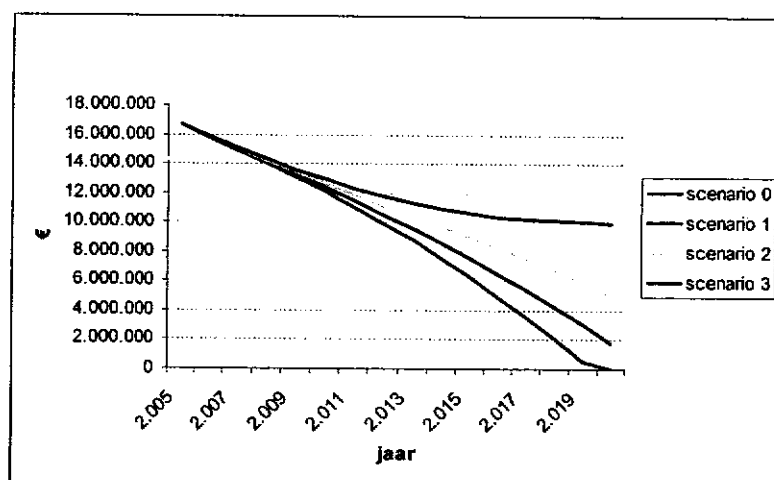
indicatief beeld gegeven van de effecten van een keuze om meer of minder in te zetten op inkomstenverhoging.

Sc.	Ambitieniveau	Consequenties SPW	Consequenties H'meer
0	- Gebied wordt op huidig kwaliteitsniveau in stand gehouden	- Reserve beheer tussen 2015 en 2020 uitgeput → meer dan verdubbeling part. bijdrage*	- Geen consequentie; voldoende dekking op lange termijn
1	- Projecten waarvoor beleid is vastgesteld worden doorgezet - Beperkte groei aantal bezoekers (5-10 %)	- Reserve beheer rond 2020 vrijwel uitgeput → verdubbeling participantenbijdrage* - Reserve investeringen benut voor diepte investeringen in kwaliteit van het gebied	- Beperkte financiële ruimte om te investeren in kwaliteit van het gebied
2	- Aantal nieuwe grotere projecten met commerciële component - Ligt in het verlengde van ingezet beleid - Groei evenementen conform vastgesteld beleid - Groei aantal bezoekers (>10 %)	- Reserve beheer in 2020 sterk verminderd → participantbijdrage 1,5 x hoger* - Reserve investeringen deels benut voor vergroten verdien capaciteit	- Financiële ruimte om te investeren in kwaliteit van het gebied
3	- Substantieel aantal nieuwe grotere projecten met commerciële component - Gebied krijgt een meer rood karakter - Extra groei evenementen - Groei aantal bezoekers (> 20 %)	- Reserve beheer in 2020 gestabiliseerd - Geen verhoging participantenbijdrage - Reserve investeringen benut voor vergroten verdien capaciteit	- Substantiële financiële ruimte om te investeren in kwaliteit van het gebied

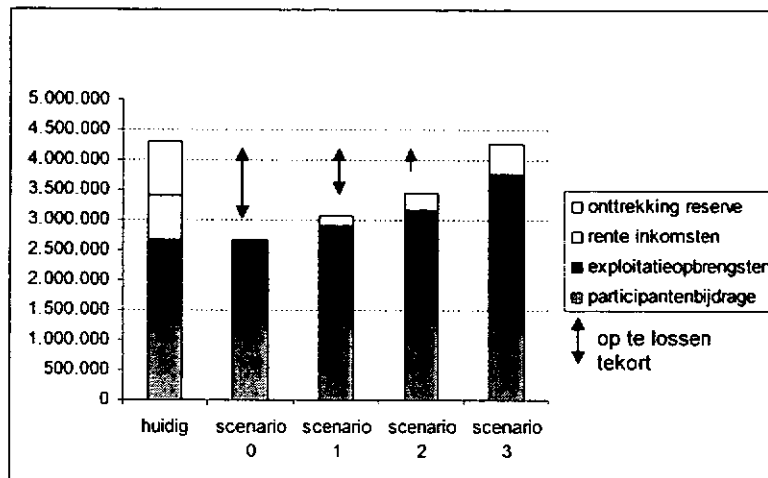
* in het geval geen nieuwe afkoopsom van het Rijk wordt ontvangen

Tabel 3. De verschillende scenario's voor Spaarnwoude-Haarlemmermeer

Figuur 6. Effect scenario's op reserve SPW

Figuur 7. Financiële situatie SPW op lange termijn (2020)

In de figuren is de situatie voor het onderdeel Spaarnwoude (SPW) aangegeven. Voor de groengebieden in de Haarlemmermeer geldt een andere situatie. Deze zijn financieel gescheiden van Spaarnwoude. De huidige participantenbijdrage biedt voldoende dekking voor een duurzaam beheer op lange termijn, inclusief vervangingsinvesteringen. Het vergroten van de verdien capaciteit speelt echter ook hier een rol. Hiermee kan er financiële ruimte worden gecreëerd voor investeringen in de kwaliteit en voorzieningenniveau van het gebied. Hiermee kan worden ingespeeld op nieuwe recreatieve wensen die zullen ontstaan, naarmate het gebruik van de gebieden zich zal gaan ontwikkelen.

5.4. Voorgestelde keuzes

De visie beschreven in hoofdstuk 4 geeft de ontwikkelingsrichting van het recreatieschap aan. Om het gebied duurzaam als waardevol natuur- en recreatiegebied in stand te houden moet ingespeeld worden op de dynamiek van de steden en mainports in de omgeving. Dit betekent dat er gekozen moet worden voor een relatief ambitieus programma. Ruimte voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen, groei in aantal bezoekers in combinatie met een goede waardering van het gebied en positionering van het recreatiegebied als onmisbare component van het stedelijke complex van de zuidvleugel. De dynamiek van de omgeving van stad en mainports betekent dat er flexibel ingespeeld moet kunnen worden op nieuwe ontwikkelingen. Dit betekent dat het beleid dat via verschillende projecten is ingezet met kracht wordt voortgezet. Het gewenste beeld is dat van een samenhangende structuur van een groene stadsrand, open landschap en regionale trekkers.

Deze ontwikkelingsrichting valt voor een belangrijk deel samen met de ambitie om de financiële basis van het recreatieschap te versterken door middel van inkomstenverwerving. In het ontwikkelen van het recreatieve aanbod wordt samengewerkt met ondernemers. Het recreatieschap kiest hierin een zakelijke opstelling. Dit vanwege het financiële belang, maar vooral ook om sterke en creatieve ondernemingen te selecteren, die een goede bijdrage aan het recreatieve aanbod kunnen leveren. Het recreatieschap kiest er niet voor om de financiële situatie leidend te maken in de ontwikkeling van het gebied. Het meest extreme scenario, waarbij maximaal wordt ingezet op inkomstenverwerving is niet wenselijk. Het recreatieschap kiest voor ambitieus inhoudelijk programma, maar voor een meer gematigd scenario wat betreft inkomstenverwerving.

Om de ambitie waar te maken is op termijn aanpassing van de bijdrage van participanten noodzakelijk. Hierbij kan gedacht worden aan een geleidelijke verhoging, afgestemd op hoe de inkomsten zich ontwikkelen. Ook zal het Rijk worden benaderd over de financiële inzet na afloop van de periode van de huidige afkoopsoom.

5.5. Vaststelling van de visie en communicatie

Nadat het bestuur een gezamenlijk gedragen voorkeursscenario heeft aangegeven, kan de visie in concept worden vastgesteld. Voordat de visie definitief wordt vastgesteld wordt een communicatietraject gevolgd. Doel van het traject is een visie Spaarnwoude-Haarlemmermeer, die wordt gedragen door ondernemers, recreanten en collega overheden en die goed communiceerbaar is.

Hierbij worden met name de volgende doelgroepen benaderd:

- Staatsbosbeheer en Ministerie van LNV. Als grondeigenaar speelt SBB een belangrijke rol in de realisatie van projecten. Het Ministerie van LNV heeft een betrokkenheid vanuit het verleden in verband met afkoop van het beheer.
- Programmabureau ILG. Nagaan of het mogelijk is om in een vroegtijdig stadium de visie en het ILG programma op elkaar aan te laten sluiten.
- Recreanten. Er zal in elk geval één klankbordbijeenkomst met recreanten worden georganiseerd rond het thema van de visie. Verder zal de visie uitgedragen worden in het reguliere overleg met bewonersorganisaties, natuurplatform, overleg met agrariërs etc.
- Ondernemers. Eerder is in februari 2006 een bijeenkomst met deze groep georganiseerd. Zij zullen worden uitgenodigd om aan te sluiten in de klankbordbijeenkomst.
- Raadsleden. De gemeenten zal worden gevraagd de concept visie te agenderen voor de raadsvergadering. Afhankelijk of daar behoefte aan is kan een toelichting worden verzocht. Hetzelfde geldt voor de staten.

Voor vaststelling van de visie en communicatie wordt het volgende traject voorgesteld

AB 20/06/2007	Voorlopig vaststellen van de visie en een door het bestuur gedragen voorkeursscenario aangeven.
Zomer 2007	Bespreking visie met Staatsbosbeheer en Ministerie van LNV ILG programmabureau
Oktober 2007	Klankbordbijeenkomst met recreanten en ondernemers*
Herfst 2007	Bespreking visie in raden en staten.
AB 12/12/2007	Definitief vaststellen visie met inachtneming van standpunten van de raden en de informatie die uit de klankbordbijeenkomst en overleg met SBB en LNV naar voren is gekomen.